

rala v »dobro staro patriarhalno vzgojo«, ki naj bi omogočala red in disciplino.

Pritrjujemo Krofličevim ugotovitvam, da se permissivnost v sodobni šoli izraža

»/.../ v večji izbirlivosti vsebin, manj represivnih oblikah ocenjevanja (opisno ocenjevanje), manj rigoroznih pogojev za napredovanje (napredovanje v višji razred tudi z negativno oceno), sodobnejših metodah poučevanja (ki so zasnovane na vsaj na videz aktivnejši in samostojnejši udeležbi učencev) ter ne nazadnje v bolj demokratičnih odnosih med učenci in učitelji. Vse našteje lastnosti, ki jih tudi pri nas poznamo pod nazivom 'prijazna šola', pa (žal) ne rešujejo osnovnega problema sodobne šolske socializacije (vzgojne funkcije šole), kar se kaže v širjenju vandalizma, mladinskega kriminala in splošni nepripravljenosti vedno večjega števila mladih, da bi upoštevali osnovna pravila šolskega reda! Vse bolj se zdi, da si učitelji v šoli pogosto ne morejo zagotoviti niti tiste minimalne avtoritete, ki bi še omogočala vsaj znosno komunikacijo z učenci.« (Kroflič, 1997: 269)

Kroflič se strinja z Laschem, da tako stanje v sedanjih šolah ni odraz učiteljeve nesposobnosti, temveč posledica permissivnosti v družbi, ki je povezana z erozijo avtoritete. Opozori tudi na prikrito avtoritarnost permissivne vzgoje in pokaže na bolj subtilne mehanizme nadzora nad otrokom. Vzgoja, ki želi izhajati iz otrokovih trenutnih potreb, se lahko namreč hitro sprevrže v zelo obremenjujočo in iracionalno avtoritarno vzgojno situacijo, celo v manipulacijo (ibid.: 282).

Zaključimo naj z besedami Saleclove, ki prav tako pritrjujejo Laschevim ugotovitvam o narcisistični družbi kot produktu permissivne vzgoje:

»V 'šoli brez zidov' je ostal nespremenjen celoten način naslavljanja in komunikacije med učiteljem in učencem, ki je temeljno povezan z njunim hierarhičnim položajem. Uvedel je samo dodatno negotovost učenca; ta v odprtih šolah nikoli ne ve, kdaj je učitelj učitelj in kdaj mu hoče biti vrstnik. Učenec mora tako uganiti učiteljevo željo, kajti sam učitelj, ki igra neavtoritaro, prijateljsko vlogo in skuša ustvariti ozračje sproščenosti, venomer menja pozicijo. Mora biti učitelj, ker lahko le s te pozicije posreduje znanje, hkrati pa mora biti prijatelj, ker le tako lahko 'permissivno' vzgaja. Paradoks je v tem, da tako učitelj kot učenec pod plaščem permissivne vzgoje ohranjata svoj, nujno hierarhičen položaj. Posledica permissivne vzgoje tako ni razvoj svobodnih, odgovornih posameznikov, ampak ravno nasprotno – oblikuje zlomljenega, odvisnega individuum, ki je brez moralne zavezanosti in zato nesposoben pravega intersubjektivnega odnosa. Hkrati pa se takšen posameznik avtoriteti ne more upreti; samo subjekt, ki 'pozna pravila igre' in si